

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Ενότητα: Δημοτικό Διαδικτυακό Ραδιόφωνο και Τηλεόραση

Υποενότητα: Υ2 – Θέματα πνευματικών δικαιωμάτων

Το εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε Άδεια Χρήσης

[Creative Commons Αναφορά –Μη-Εμπορική Χρήση –Όχι Παράγωγο Έργο v. 3.0](#)

Σύντομη Περιγραφή

Η συζήτηση γύρω από τα πνευματικά δικαιώματα, την εξασφάλιση και πληρωμή τους, έχει λάβει μεγάλες διαστάσεις τα τελευταία χρόνια, λόγω της παγκοσμιοποίησης και της αυξανόμενης «κατανάλωσης» των πνευματικών έργων. Παράλληλα, το Διαδίκτυο και η ψηφιακή τεχνολογία δίνει τη δυνατότητα γρήγορης και εύκολης αναπαραγωγής και διάθεσης των πνευματικών έργων κάθε είδους. Η αντιγραφή και επικόλληση κειμένων, ο διαμοιρασμός φωτογραφιών, μουσικής και βίντεο και η ανταλλαγή προγραμμάτων υπολογιστών είναι μόνο μερικά από τα παραδείγματα όπου η καταπάτηση των πνευματικών δικαιωμάτων μπορεί εύκολα να συντελεστεί.

Οι Δήμοι που θα αποφασίσουν να δημιουργήσουν το δικό τους Δημοτικό Διαδικτυακό τηλεοπτικό ή ραδιοφωνικό σταθμό, θα πρέπει να λάβουν υπόψη τους την κείμενη νομοθεσία και τα έξοδα για τη διάθεση αρχείων ήχου και εικόνας. Με τον τρόπο αυτό θα διασφαλίσουν ότι δεν καταπατούν τα δικαιώματα των δημιουργών, αποφεύγοντας αυστηρές κυρώσεις που η ελληνική και διεθνής νομοθεσία προβλέπουν, και θα διαφυλάξουν και τα δικά τους δικαιώματα από δημιουργίες που «ανεβάζουν».

Μεταδεδομένα: Πνευματικά δικαιώματα, πνευματική ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα, άδειες χρήσης Creative Commons, νομοθεσία.

Σκοποί και Στόχοι

Στόχος της υποενότητας αυτής είναι να μεταδώσει τις απαιτούμενες γνώσεις και ερεθίσματα, ώστε όσοι το παρακολουθήσουν να είναι σε θέση να γνωρίζουν τις βασικές αρχές των πνευματικών δικαιωμάτων, τη νομοθεσία που διέπει τη μετάδοση ήχου και εικόνας στο Διαδίκτυο και τι μπορούν να κάνουν για να προστατέψουν τα δικά τους έργα.

Συγκεκριμένα οι επιμορφούμενοι με την ολοκλήρωση της παρακολούθησης της υποενότητας θα πρέπει να γνωρίζουν:

- την έννοια της πνευματικής ιδιοκτησίας (πνευματικών δικαιωμάτων)
- τις βασικές αρχές της κείμενης νομοθεσίας
- την αμοιβή που πρέπει να καταβάλουν για την εκπομπή αρχείων ήχου

Να είναι σε θέση:

- να διασφαλίσουν τα πνευματικά δικαιώματα των έργων που αναμεταδίδουν
- να αναγνωρίζουν τις άδειες χρήσης που συνοδεύουν τα έργα
- να δημιουργούν τα δικά τους έργα με άδεια χρήσης

και μελλοντικά:

- να προσφέρουν περιεχόμενο στους χρήστες χωρίς να καταπατώνται τα πνευματικά δικαιώματα των δημιουργών τους
- να διαδίδουν τις δικές δημιουργίες στο Διαδίκτυο εξασφαλίζοντας τα πνευματικά τους δικαιώματα.

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

- Καλλινίκου, Δ. *Πνευματική Ιδιοκτησία και Συγγενικά Δικαιώματα*, Σάκκουλας, 2008
- Κοτσίρης, Λ. *Δίκαιο Πνευματικής Ιδιοκτησίας*, Σάκκουλας, 2005
- Προβατάς, Σ. *Πνευματική Ιδιοκτησία*, Σάκκουλας, 1994
- Κουμάντος, Πολυζωγόπουλος. *Η Προστασία της Πνευματικής Ιδιοκτησίας*, Σάκκουλας, 2005

Προτεινόμενες Ιστοσελίδες

[1]	http://www.creativecommons.org	Online οδηγός για να δημιουργία άδειας CC
[2]	http://el.wikipedia.org/	Βικιπαίδεια στο λήμμα Πνευματική Ιδιοκτησία
[3]	http://www.aepi.gr/	Η επίσημη ιστοσελίδα της ΑΕΠΙ
[4]	http://www.vimaideon.gr//Article.aspx?d=20090508&nid=12412122	Άρθρο της Δ. Καλλίνικου για την πνευματική ιδιοκτησία, την εκπαίδευση και την ανοιχτή πρόσβαση
[4]	http://www.go-online.gr/ebusiness/specials/	Ο επίσημος κόμβος της "Εκπαιδευτικής Στήριξης του Δικτυωθείτε"

Γλωσσάριο – Ακρωνύμια

[1]	CC	Creative Commons
-----	----	------------------

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. Εισαγωγή	5
1.1 Σκοποί και στόχοι.....	5
1.2 Περιεχόμενα	5
2. Πνευματικά δικαιώματα, πνευματική ιδιοκτησία	6
2.1 Ορισμός	6
2.3 Ιδιομορφίες της πνευματικής ιδιοκτησίας.....	6
2.4 Ιστορική αναδρομή	7
2.5 Η νομοθεσία στην Ελλάδα.....	8
2.6 Περιλήψεις των σχετικών νόμων	9
2.6.1 ΝΟΜΟΣ 2121.1993, Πνευματική ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα.....	9
2.6.2 ΝΟΜΟΣ 3057/2002 , Εναρμόνιση του νόμου 2121/1993με την Οδηγία 2001/29/ΕΚ.	10
2.6.3 ΝΟΜΟΣ 3184/2003, Κύρωση της Συνθήκης του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας για την πνευματική ιδιοκτησία.....	10
2.6.4 ΟΔΗΓΙΑ 93/98/ΕΟΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 29ης Οκτωβρίου 1993 περί εναρμονίσεως της διάρκειας προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενών δικαιωμάτων	11
2.7 Συγγενικά δικαιώματα	11
2.8 WebRadio, WebTV και πνευματικά δικαιώματα	12
2. Creative Commons	13
2.1 Δυο λόγια για τις άδειες CC (Creative Commons).....	13
2.1 Πώς να εφαρμόσετε κι εσείς άδεια CC στο βίντεο ή τα ηχητικά σας.....	14
3. Συμπεράσματα	15

1.7 – Θέματα πνευματικών δικαιωμάτων

1. Εισαγωγή

1.1 Σκοποί και στόχοι

Σκοπός της υποενότητας είναι να εξοικειώσει τους επιμορφούμενους με τα νομικά ζητήματα που υπάρχουν γύρω από τα πνευματικά δικαιώματα και την πνευματική ιδιοκτησία. Η δημιουργία ενός δημοτικού Διαδικτυακού ραδιοφωνικού ή τηλεοπτικού σταθμού σημαίνει ταυτόχρονα και διανομή περιεχομένου του οποίου τα πνευματικά δικαιώματα ανήκουν σε κάποιον.

Πολλές φορές οι ιδιοκτήτες Διαδικτυακών σταθμών αγνοούν την κείμενη νομοθεσία και την υποχρέωσή τους να καταβάλλουν την απαιτούμενη αμοιβή στους ανάλογους οργανισμούς, με αποτέλεσμα να βρίσκονται προ δυσάρεστων εκπλήξεων. Η σωστή ενημέρωση γύρω από το θέμα, αλλά και η συνεργασία με το νομικό τμήμα του Δήμου θα σας βοηθήσει να αποφύγετε τυχόν προβλήματα.

Παράλληλα, η υποενότητα αυτή εστιάζει στο θέμα της πνευματικής ιδιοκτησίας από την πλευρά του δημιουργού, με την έννοια ότι για την κάλυψη των αναγκών του δημοτικού σταθμού θα δημιουργηθεί πρωτότυπο υλικό από τους ίδιους τους Δήμους. Σε αυτήν την περίπτωση οι επιμορφούμενοι θα ενημερωθούν για τη δυνατότητα χρήσης των αδειών Creative Commons, μέσω της οποίας εξασφαλίζουν μεν το δικαίωμα της ιδιοκτησίας, επιτρέπουν όμως την ελεύθερη διανομή.

1.2 Περιεχόμενα

Το υλικό της παρούσας υποενότητας διαρθρώνεται σε δύο μέρη:

Στο πρώτο μέρος, γίνεται μία σύντομη περιγραφή της έννοιας, της ιστορίας και της κείμενης νομοθεσίας στο θέμα της πνευματικής ιδιοκτησίας. Ειδικότερα, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στο θέμα των πνευματικών δικαιωμάτων στο Διαδίκτυο και τους τρόπους με τους οποίους οι Δήμοι μπορούν να πληρώσουν την αμοιβή που αναλογεί με βάση τη χρήση.

Στο δεύτερο μέρος γίνεται παρουσίαση της άδειας Creative Commons και του τρόπου με τον οποίο μπορεί να δημιουργήσει μία τέτοια, ανάλογα με τις ανάγκες και τις επιθυμίες για την περαιτέρω χρήση του έργου του.

2. Πνευματικά δικαιώματα, πνευματική ιδιοκτησία

2.1 Ορισμός

Πνευματική ιδιοκτησία ή πνευματικά δικαιώματα ονομάζονται τα αποκλειστικά δικαιώματα που κατέχουν οι δημιουργοί πάνω στο έργο τους. Η παραχώρηση των δικαιωμάτων στο δημιουργό γίνεται από το νόμο για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα, προκειμένου να απαγορευτεί σε τρίτους η χρήση, και κυρίως η εμπορική εκμετάλλευση, των έργων χωρίς την άδεια του δημιουργού.

Το πνευματικό δικαίωμα υφίσταται σχεδόν σε όλα τα έργα: «...πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης, που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή, ιδίως τα γραπτά, ή προφορικά κείμενα, οι μουσικές συνθέσεις, με κείμενο ή χωρίς, τα θεατρικά έργα, με μουσική ή χωρίς, οι χορογραφίες και οι παντομίμες, τα οπτικοακουστικά έργα, τα έργα των εικαστικών τεχνών, στα οποία περιλαμβάνονται τα σχέδια, τα έργα ζωγραφικής και γλυπτικής, τα χαρακτηριστικά έργα και οι λιθογραφίες, τα αρχιτεκτονικά έργα, οι φωτογραφίες, τα έργα των εφαρμοσμένων τεχνών, οι εικονογραφήσεις, οι χάρτες, τα τρισδιάστατα έργα που αναφέρονται στη γεωγραφία, την τοπογραφία, την αρχιτεκτονική ή την επιστήμη.» (**Νόμος 2121/1993**, Άρθρο 2, παράγραφος 1).

Η πνευματική ιδιοκτησία που αποκτά ο δημιουργός πάνω στο έργο του περιλαμβάνει δύο απόλυτα και αποκλειστικά δικαιώματα:

- Το δικαίωμα της εκμετάλλευσης του έργου (**περιουσιακό δικαίωμα**).
- Το δικαίωμα προστασίας του προσωπικού του δεσμού με το έργο (**ηθικό δικαίωμα**).

Ο πνευματικός δημιουργός έχει τη δυνατότητα από το νόμο να εκχωρήσει / μεταβιβάσει και να αναθέσει τη διαχείριση του περιουσιακού δικαιώματός του σε τρίτους, φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Αντιθέτως, το ηθικό δικαίωμα είναι προσωποπαγές και αμεταβίβαστο. Παραμένει στο δημιουργό του ακόμα και μετά τη μεταβίβαση του περιουσιακού δικαιώματος.

Σύμφωνα με το νόμο, το πνευματικό δικαίωμα αποκτάται αυτοδικαίως χωρίς να απαιτείται αίτηση του δημιουργού ή καταχώριση του έργου σε κάποια υπηρεσία.

2.3 Ιδιομορφίες της πνευματικής ιδιοκτησίας

Η πνευματική ιδιοκτησία παρουσιάζει τρεις ιδιομορφίες. Η πρώτη έχει να κάνει με το γεγονός ότι το αντικείμενό της είναι άυλο, δηλαδή είναι το πνευματικό δημιούργημα και όχι το υλικό αντικείμενο πάνω στο οποίο το δημιούργημα έχει ενσωματωθεί. Ο άυλος χαρακτήρας του αντικειμένου της πνευματικής ιδιοκτησίας επιτρέπει τη σύγχρονη παρουσία του έργου σε άπειρους τόπους. Έτσι, ακόμη και αν ένα έργο αποτυπωθεί σε ένα συγκεκριμένο μέσο (χαρτί), ο

δημιουργός εξακολουθεί να διατηρεί τα δικαιώματά του αν το έργο μεταφερθεί σε άλλο υλικό (CD, φιλμ, εκτύπωση, φωτοτυπία).

Η δεύτερη ιδιομορφία είναι ότι η πνευματική ιδιοκτησία δεν προστατεύει μόνο περιουσιακά του δημιουργού σε σχέση με το έργο του αλλά και συμφέροντα που ανάγονται στη σφαίρα της προσωπικότητας του δημιουργού, δηλαδή στην ιδιαίτερη ηθική σχέση του κάθε δημιουργού με το δημιούργημά του. Έτσι η πνευματική ιδιοκτησία έχει ένα μικτό χαρακτήρα προσωπικό και περιουσιακό που προκαλεί περίεργες διχοτομήσεις του δικαιώματος, ιδίως σε ότι αφορά τη δυνατότητα μεταβίβασής του.

Η τρίτη ιδιομορφία της πνευματικής ιδιοκτησίας έγκειται στο γεγονός ότι κάθε πνευματικό δημιούργημα είναι μοναδικό και ανεπανάληπτο. Ο πνευματικός δημιουργός έχει μια θέση μονοπωλιακή αναφορικά με το κάθε δημιούργημά του.

2.4 Ιστορική αναδρομή

Η δημιουργία της έννοιας της πνευματικής ιδιοκτησίας και η προστασία της από το νόμο ανάγονται στο 18^ο αιώνα. Είχε προηγηθεί η απονομή προνομίων σε τυπογράφους, αρχικά στη Βενετία το 1469 και στη συνέχεια σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη. Εξάλλου, η έννοια του copyright έχει να κάνει με το δικαίωμα στην αντιγραφή. Έτσι, τα προνόμια των τυπογράφων είχαν να κάνουν με την προστασία της οικονομικής του επένδυσης από τυχόν ανατυπώσεις των φιλολογικών και μουσικών έργων, χωρίς να προστατεύεται και ο δημιουργός τους.

Ο πρώτος νόμος που αναγνώριζε δικαίωμα στον δημιουργό ήταν ο αγγλικός "*Act for the Encouragement of Learning, by vesting the Copies of Printed Books in the Authors or purchasers of such Copies, during the Times therein mentioned*" (Act 8 Anne C 19) του 1709 επί βασιλείας της Άννας, ο οποίος απένεμε αποκλειστικό δικαίωμα στον δημιουργό επί του έργου για 14 χρόνια από τη δημοσίευσή του με δυνατότητα παράτασης για άλλα τόσα, εφ' όσον ζούσε ακόμη.

Η Γαλλική Επανάσταση συνέδεσε την πνευματική ιδιοκτησία με το φυσικό δίκαιο, αναγνωρίζοντας το θεμελιώδες δικαίωμα του δημιουργού στο έργο του, το οποίο προστατευόταν από δύο σχετικούς νόμους του 1791 και το 1793. Παρεμφερή νομοθεσία υιοθέτησαν και άλλα ευρωπαϊκά κράτη κατά το 19ο αι., ύστερα από πίεση διανοουμένων και λογοτεχνών.

Η Διεθνής Φιλολογική και Καλλιτεχνική Ένωση (Association Litéraire et Artistique Internationale, ALAI) ιδρύθηκε από το Β. Ουγκώ για την προάσπιση των πνευματικών δικαιωμάτων και είναι ακόμη και σήμερα ενεργή. Χάρη στις πιέσεις διεθνώς, το 1886 υπεγράφη η Διεθνής Σύμβαση της Βέρνης, καθιστώντας την πνευματική ιδιοκτησία αντικείμενο διεθνούς προστασίας.

Στην Ελλάδα η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας ήρθε το 1835 με τον Ποινικό Νόμο που στο άρθρο 432 προέβλεπε ιδιαίτερο ποινικό αδίκημα για όποιον αναπαρήγε ή έθετε σε κυκλοφορία «βιβλία ή άλλα τυπωμένα έγγραφα, μουσικ * ς συνθέσεις, χαλκογραφίας, ίχνογραφίας ή πίνακας γεωγραφικούς άνευ συναινέσεως τοῦ συγγραφέως, τοῦ άπεργασμένου, τοῦ κατ' έμπορίαν έκδότη [...] χωρίς τινά έπεξεργασίαν ή άνάπλασιν, έντὸς δεκαπέντε έτῶν άπό τὸν χρόνον τῆς έκδόσεώς των». Στο άρθρο 371 του ίδιου νόμου στο αδίκημα της κλοπής περιλαμβάνονταν και τα πνευματικά έργα.

Μετά από 75 χρόνια ψηφίστηκε ο νόμος ΓΥΠΓ'/1909 «περί συγγραφικών δικαιωμάτων των θεατρικών έργων», για να συμπληρωθεί από τον πρώτο πλήρη νόμο περί πνευματικής ιδιοκτησίας 2387/1920, χρονιά κατά την οποία η Ελλάδα προσχώρησε στη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης. Μετά από πολλές τροποποιήσεις ο νόμος αντικαταστάθηκε από τον 2121/1993 προβλέποντας προστασία διάρκειας 50 χρόνων, για να παραταθεί στα 70 το 1997.

2.5 Η νομοθεσία στην Ελλάδα

Την κύρια πηγή του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας στην Ελλάδα αποτελεί ο Νόμος 2121/1993 με τίτλο "Πνευματική ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα" όπως τροποποιήθηκε από τον Νόμο 3057/2002. Με την έναρξη της ισχύος αυτού του νόμου όλοι σχεδόν οι προγενέστεροι νόμοι που αφορούσαν την πνευματική ιδιοκτησία καταργήθηκαν. Στον νόμο αυτόν περιέχονται μεταξύ άλλων και διατάξεις σχετικές με τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών και τις βάσεις δεδομένων και φωτογραφιών. Ανάλογες διατάξεις περιλαμβάνονται και στη συνθήκη του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας για την πνευματική ιδιοκτησία που κυρώθηκε με τον Νόμο 3184/2003. Επίσης ισχύει και η Συνθήκη του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας για τις εκτελέσεις και τα φωνογραφήματα, που κυρώθηκε με τον Νόμο 3183/2003.

Σημαντική αρωγή στην προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων προσφέρουν η Επιτροπή Ανταγωνισμού, που με σχετικές αποφάσεις της (π.χ. 245/III.2003 σχετικά με την καταγγελία μουσικοσυνθετών κατά της "ΑΕΠΙ") βοηθά στην διασφάλιση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, αλλά και οργανισμοί που ως σκοπό λειτουργίας τους έχουν τη διαχείριση πνευματικών δικαιωμάτων (ΥΑ 2170/2003).

Η Ελληνική Νομολογία ενισχύει και αυτή με τη σειρά της την μάχη κατά της παραβίασης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, αν και κυρίως εστιάζεται σε θέματα συλλογικής διαχείρισης πνευματικών δικαιωμάτων (π.χ. 687/2003 Απόφαση Μονομελούς Πρωτοδικείου Τρικάλων) και ραδιοτηλεοπτικής φύσεως διενέξεων (π.χ. 1404/2002 Απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας)

Στην Ευρώπη ισχύει η Οδηγία 93/98 περί εναρμονίσεως της διάρκειας προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενών δικαιωμάτων καθώς και η Οδηγία

2001/29 για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας.

Σχετικά με την πνευματική ιδιοκτησία στην κοινωνία των πληροφοριών υπάρχουν πληθώρα αποφάσεων Νομολογίας που αναφέρονται τόσο σε προϊόντα λογισμικού δηλαδή προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών όσο και σε παράνομη αναπαραγωγή και ανταλλαγή δεδομένων και αρχείων μέσω του Internet που καταπατούν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας των δημιουργών τους.

2.6 Περιλήψεις των σχετικών νόμων

2.6.1 ΝΟΜΟΣ 2121.1993, Πνευματική ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα.

Ο νόμος 2121 του 1993 περιλαμβάνει εκτενή ανάλυση και επεξήγηση του αντικειμένου και του περιεχομένου του δικαιώματος της πνευματικής ιδιοκτησίας, της εξουσίας δηλαδή του δημιουργού πάνω σε κάθε πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης, που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή καθώς και τους όρους της άσκησης, μεταβίβασης και εκμετάλλευσης του δικαιώματος.

Επίσης θεσπίζει περιορισμούς για το δικαίωμα π.χ. στις περιπτώσεις αναπαραγωγής για ιδιωτική χρήση, διδασκαλία ή για δικαστικούς σκοπούς και ορίζει την διάρκεια προστασίας που παρέχει το δικαίωμα και ρυθμίσεις για συμβάσεις και άδειες εκμετάλλευσης.

Εξετάζει τα συγγενικά, με το δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας, δικαιώματα όπως είναι τα δικαιώματα των ερμηνευτών ή των εκτελεστών καλλιτεχνών, των παραγωγών υλικών φορέων και των ραδιοτηλεοπτικών οργανισμών.

Επεξηγεί την έννοια της συλλογικής διαχείρισης και περιέχει πλήρη οριοθέτηση της δράσης και των αρμοδιοτήτων και της σύστασης των οργανισμών συλλογικής διαχείρισης.

Αναλύει και ρυθμίζει και ειδικά θέματα όπως το δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας σε σχέση με τα προγράμματα των ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Τέλος, προβλέπει μέτρα πρόληψης ενδεχόμενης προσβολής του δικαιώματος αλλά και κυρώσεις αστικές και ποινικές σε περίπτωση προσβολής του.

2.6.2 ΝΟΜΟΣ 3057/2002 , Εναρμόνιση του νόμου 2121/1993 με την Οδηγία 2001/29/ΕΚ.

Το περιουσιακό δικαίωμα δίνει στους δημιουργούς το δικαίωμα να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν:

- α) Την εγγραφή και την αναπαραγωγή των έργων τους,
- β) Τη μετάφραση των έργων τους,
- γ) Τη διασκευή, την προσαρμογή ή άλλες μετατροπές των έργων τους,
- δ) Τη διανομή τους στο κοινό με οποιαδήποτε μορφή μέσω πώλησης ή με άλλους τρόπους,
- ε) Την εκμίσθωση και το δημόσιο δανεισμό,
- στ) Τη δημόσια εκτέλεση των έργων τους,
- ζ) Τη μετάδοση ή αναμετάδοση των έργων τους στο κοινό με τη ραδιοφωνία κλπ.

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή του έργου προς όφελος τυφλών και κωφαλάλων προσώπων, για χρήσεις που συνδέονται άμεσα με την αναπηρία και δεν έχουν εμπορικό χαρακτήρα, στο βαθμό που απαιτείται λόγω της συγκεκριμένης αναπηρίας.

Τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή 2.900 -15.000 ευρώ όποιος χωρίς παραβιάζει δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Ως "τεχνολογικά μέτρα" νοούνται κάθε τεχνολογία, μηχανισμός ή συστατικό στοιχείο που, με το συνήθη τρόπο λειτουργίας του, αποσκοπεί στο να εμποδίσει ή να περιορίσει πράξεις, σε σχέση με έργα ή άλλα προστατευόμενα αντικείμενα, που δεν έχουν επιτραπεί από τον δικαιούχο πνευματικής ιδιοκτησίας ή συγγενικού δικαιώματος.

2.6.3 ΝΟΜΟΣ 3184/2003, Κύρωση της Συνθήκης του Παγκόσμιου Οργανισμού Διανοητικής Ιδιοκτησίας για την πνευματική ιδιοκτησία.

Η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας καλύπτει τις δημιουργίες, αλλά όχι της ιδέας, τις διαδικασίες, τις μεθόδους λειτουργίας ή τις μαθηματικές έννοιες αυτές καθαυτές.

Τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών προστατεύονται όπως και τα λογοτεχνικά έργα κατά την έννοια του άρθρου 2 της σύμβασης της Βέρνης. Η εν λόγω προστασία παρέχεται στα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών ανεξάρτητα από τον τρόπο ή τη μορφή της έκφρασής τους.

Οι συλλογές δεδομένων ή άλλου υλικού, με οποιαδήποτε μορφή, οι οποίες λόγω της επιλογής ή της διαρρύθμισης του περιεχομένου τους αποτελούν πνευματικές δημιουργίες, προστατεύονται σαν τέτοιες. Η προστασία αυτή δεν καλύπτει τα δεδομένα ή το υλικό αυτά καθαυτά και ισχύει με την επιφύλαξη οποιωνδήποτε υφισταμένων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας επί των δεδομένων ή του υλικού που περιέχεται στη συλλογή.

Οι δημιουργοί λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων έχουν το αποκλειστικό δικαίωμα να επιτρέπουν τη διάθεση στο κοινό του πρωτοτύπου και των αντιτύπων των έργων τους μέσω

πώλησης ή άλλης μεταβίβασης της κυριότητας. Επίσης έχουν τα δικαιώματα εκμίσθωσης και παρουσίας στο κοινό.

2.6.4 ΟΔΗΓΙΑ 93/98/ΕΟΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 29ης Οκτωβρίου 1993 περί εναρμονίσεως της διάρκειας προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενών δικαιωμάτων

Στην οδηγία 93/98/ΕΟΚ της 29ης Οκτωβρίου 1993 περί εναρμονίσεως της διάρκειας προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενών δικαιωμάτων το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκτιμώντας ότι η Σύμβαση της Βέρνης και της Ρώμης καθορίζουν μόνον την ελάχιστη διάρκεια προστασίας των δικαιωμάτων της πνευματικής ιδιοκτησίας και ότι υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στις εθνικές νομοθεσίες που διέπουν τη διάρκεια προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενών δικαιωμάτων, ορίζει την διάρκεια των δικαιωμάτων του δημιουργού.

Συγκεκριμένα ορίζει ότι τα δικαιώματα ενός δημιουργού λογοτεχνικού ή καλλιτεχνικού έργου προστατεύονται καθόλη τη διάρκεια της ζωής του δημιουργού και εβδομήντα έτη μετά το θάνατό του.

Επίσης ορίζει την διάρκεια προστασίας των δημιουργών κινηματογραφικών ή οπτικοακουστικών έργων, την διάρκεια των συγγενών δικαιωμάτων καθώς και την προστασία προτέρως αδημοσίευτων έργων.

2.7 Συγγενικά δικαιώματα

Εκτός από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας η σχετική εθνική και διεθνής νομοθεσία προβλέπει και μια σειρά δικαιωμάτων, τα οποία αφορούν κλάδους και δραστηριότητες σχετικές με την πνευματική ιδιοκτησία. Οι δραστηριότητες αυτές δε θεωρούνται αρκετά πρωτότυπες για να δικαιολογούν πλήρες δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας, αλλά ούτε και αμελητέες για να μείνουν απροστάτευτες. Έτσι ο νόμος προβλέπει τα συγγενικά δικαιώματα για αυτές, τα οποία είναι μεν αποκλειστικά δικαιώματα, έχουν όμως μικρότερη διάρκεια και έκταση από την πνευματική ιδιοκτησία. Συγγενικό δικαίωμα αναγνωρίζεται στους ερμηνευτές – εκτελεστές καλλιτέχνες (ηθοποιούς, τραγουδιστές) για τις ερμηνείες – εκτελέσεις τους. Αυτό είναι το μόνο συγγενικό δικαίωμα, το οποίο εκτός του περιουσιακού περιλαμβάνει και (περιορισμένο) ηθικό δικαίωμα. Επίσης συγγενικό δικαίωμα αναγνωρίζεται στους παραγωγούς φωνογραφημάτων και οπτικοακουστικών υλικών φορέων για τους υλικούς φορείς (CD, DVD κλπ.), στους ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς για το πρόγραμμά τους, στους εκδότες και στους δημιουργούς βάσεων δεδομένων. Το συγγενικό δικαίωμα διαρκεί πενήντα χρόνια και η διάρκειά του δε

συνδέεται με τη ζωή των κατόχων του (με εξαίρεση τους ερμηνευτές – εκτελεστές) αλλά με τη δημοσίευση του έργου. Το δικαίωμα αυτό παρέχει στους κατόχους του την εξουσία να απαγορεύουν (ή αντίστοιχα να απαιτούν αμοιβή για) την αναπαραγωγή του προστατευόμενου αντικειμένου, τη διάθεσή του στο κοινό, τη ραδιοτηλεοπτική μετάδοση κλπ.

2.8 WebRadio, WebTV και πνευματικά δικαιώματα

Από όλα τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι για να μπορέσετε να χρησιμοποιήσετε μουσική στο ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό του Δήμου σας, ακόμη και σαν μουσικό χαλί ή συνοδευτικό ενός vídeo ή μιας συνέντευξης, θα πρέπει να εξασφαλίσετε την άδεια χρήσης και να καταβάλλετε τα ανάλογα πνευματικά δικαιώματα. Σύμφωνα με την ελληνική και τη διεθνή νομοθεσία, για οιασδήποτε μορφής χρήση μουσικών έργων απαιτείται η έγγραφη άδεια των δημιουργών τους ή δικαιούχων των δικαιωμάτων τους, η οποία χορηγείται από τον Οργανισμό Συλλογικής Διαχείρισης που τους εκπροσωπεί και στην Ελλάδα είναι η ΑΕΠΙ (Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Πνευματικής Ιδιοκτησίας). Η on-line χρήση μουσικής υπάγεται στο ίδιο πλαίσιο προστασίας που ισχύει και για τις παραδοσιακές μορφές εκμετάλλευσης.

Η άδεια που θα πρέπει να ζητήσετε από την ΑΕΠΙ, και να υπογράψετε και τη σχετική σύμβαση με αυτή, αφορά στα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας των μελών της επί των μουσικών τους έργων με την επιφύλαξη του ηθικού τους δικαιώματος, χωρίς να καλύπτει τα συγγενικά ή άλλα δικαιώματα.

Ακόμη και στην περίπτωση που ο δημοτικός σταθμός δεν έχει έσοδα από διαφημίσεις ή χορηγίες, θα πρέπει να υπογράψετε τη σύμβαση με την ΑΕΠΙ και να πληρώσετε τα ανάλογα πνευματικά δικαιώματα, τα οποία στην περίπτωση αυτή θα είναι χαμηλότερου ύψους. Η άδεια που θα λάβετε καλύπτει το ελληνικό και διεθνές ρεπερτόριο, ενώ θα πρέπει υποχρεωτικά να υποβάλλετε τη λίστα των μουσικών κομματιών που ακούγονται, προκειμένου η ΑΕΠΙ να μπορεί να διανέμει δίκαια τα δικαιώματα στους δημιουργούς τους.

Συγκεκριμένος τιμοκατάλογος για την on-line χρήση μουσικής δεν υπάρχει, καθώς είναι πολλοί οι παράγοντες που πρέπει να συνυπολογιστούν. Για να πάρετε περισσότερες λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα πληρώνετε αλλά και το ύψος των δικαιωμάτων που θα προκύψουν, μπορείτε να στείλετε μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στο newmedia@aepi.gr.

Από τον ιστότοπο της ΑΕΠΙ μπορείτε να κάνετε υποβάλλετε αίτηση ενδιαφέροντος για online (επιγραμμική) χρήση μουσικής ως εξής:

Με ένα φυλλομετρητή του Διαδικτύου μεταβείτε στη διεύθυνση http://aepi.gr/index.php?option=com_wrapper&Itemid=172 και επιλέξτε Διαδικτυακή Χρήση.

Στην επόμενη σελίδα, αφού συμπληρώσετε τα στοιχεία που απαιτούνται, πρέπει να απαντήσετε στις ερωτήσεις που υπάρχουν. Αφού υποβάλετε την αίτηση, θα επικοινωνήσουν μαζί σας από

την ΑΕΠΙ για να σας δώσουν περισσότερες πληροφορίες και να προχωρήσετε την υπογραφή της σχετικής σύμβασης.

2. Creative Commons

2.1 Δυο λόγια για τις άδειες CC (Creative Commons)

Η Creative Commons (CC) είναι μια μη κερδοσκοπική οργάνωση αφιερωμένη στην επέκταση του εύρους των πνευματικών έργων που είναι διαθέσιμα για να βασιστούν σε αυτά και άλλα έργα και να μοιραστούν νόμιμα. Η οργάνωση έχει εκδώσει διάφορες άδειες πνευματικών δικαιωμάτων γνωστές ως άδειες Creative Commons. Αυτές οι άδειες επιτρέπουν στους δημιουργούς να δηλώσουν εύκολα ποια δικαιώματα διατηρούν, και ποια δικαιώματα παραχωρούν προς όφελος άλλων δημιουργών.

Οι άδειες Creative Commons επιτρέπουν την ελεύθερη χρήση ενός έργου πέρα από τα όρια του "fair use". Προτείνουν κυρίως τη μη αποκλειστική εκμετάλλευση του έργου, την τήρηση διατυπώσεων για την απονομή των σχετικών αδειών και το "μαρκάρισμα" των έργων προκειμένου να είναι δυνατός ο εύκολος εντοπισμός τους με τη χρήση μηχανών αναζήτησης περιεχομένου στο Διαδίκτυο. Σκοπός του συστήματος των αδειών Creative Commons δεν είναι η ανατροπή ή κατάργηση της πνευματικής ιδιοκτησίας, αλλά ο επαναπροσδιορισμός των κανόνων της και η δημιουργία νέας ισορροπίας μεταξύ δημιουργών, χρηστών και έργων πνευματικής ιδιοκτησίας με βάση τις αρχές του Διαδικτύου.

Ήδη, 36 χώρες έχουν προσαρμόσει στο νομοθετικό τους πλαίσιο και διαθέτουν στους δημιουργούς τις άδειες Creative Commons, ενώ όλο και περισσότερες χώρες βρίσκονται στη διαδικασία προσαρμογής τους στην εγχώρια νομοθεσία.

Πηγή έμπνευσης για τη δημιουργία των Creative Commons ήταν τα λόγια του τρίτου Προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών Thomas Jefferson: "Αυτός που λαμβάνει μια ιδέα από εμένα, εμπνέεται χωρίς εγώ να χάνω την ιδέα. Αυτός που ανάβει το κερί του από το δικό μου, φωτίζεται χωρίς να με συσκοτίζει". Από την ιδέα αυτή, ότι δηλαδή η αξία μιας ιδέας δεν μειώνεται όταν την χρησιμοποιούν περισσότεροι άνθρωποι, συνέλαβε ο Καθηγητής Νομικής Lawrence Lessig την κεντρική ιδέα των Creative Commons. Ο Lessig διατύπωσε την ευρύτητα, πλέον, διαδεδομένη αντίληψη ότι η βέλτιστη εκμετάλλευση των πνευματικών δικαιωμάτων ή η διάδοση του έργου των δημιουργών γίνεται στη σημερινή ψηφιακή εποχή πιο αποτελεσματικά όταν μέρος από το περιουσιακό δικαίωμα των δημιουργών υποχωρεί προς όφελος των χρηστών ή των άλλων δημιουργών. Η μέγιστη διάδοση συγκεκριμένων τύπων έργων ή η εφαρμογή

συγκεκριμένων επιχειρηματικών μοντέλων επιτυγχάνεται στον ψηφιακό κόσμο με τη διάθεση των εξουσιών αναπαραγωγής, μεταβολής και διάθεσης του έργου.

Κρίνεται επομένως απαραίτητο οι όροι διάθεσης των εξουσιών του δημιουργού να εκφράζονται με σαφή και ρητό τρόπο προσδιοριζόμενο σε συμβατικό πλαίσιο. Αυτό το συμβατικό πλαίσιο προσδιορίζουν οι άδειες Creative Commons.

Πολλά κείμενα, φωτογραφίες, ήχοι και βίντεο διατίθενται στο Διαδίκτυο με άδειες χρήσης CC. Το 2007 διατέθηκε και η πρώτη ταινία βραβευμένη με Όσκαρ με άδεια Creative Commons. Πρόκειται για την ταινία ντοκουμέντο μικρού μήκους *A Story of Healing* που τιμήθηκε με βραβείο Όσκαρ το 1997.

2.1 Πώς να εφαρμόσετε κι εσείς άδεια CC στο βίντεο ή τα ηχητικά σας

Στο Διαδικτυακό ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό του Δήμου σας θα δημιουργήσετε και δικές σας παραγωγές τις οποίες θα διαθέσετε στο κοινό είτε ζωντανά είτε κατ' απαίτηση. Είναι απαραίτητο να προστατέψετε τα δικαιώματα των έργων σας, χωρίς, ωστόσο, να περιορίσετε τη διάδοσή τους. Σκοπός των παραγωγών σας δεν είναι το κέρδος, αλλά η διάδοση ιδεών, απόψεων και μηνυμάτων για το Δήμο σας. Κατά συνέπεια θα πρέπει να υποβοηθήσετε τη διάδοση του υλικού σας, κάνοντας, ωστόσο σαφείς τους όρους κάτω από τους οποίους επιθυμείτε να γίνει αυτό.

Η επιλογή της σωστής άδειας για το έργο σας είναι απλή, όπως επίσης και η δημιουργία του ανάλογου κώδικα που θα το συνοδεύει στις ιστοσελίδες που θα το αναρτήσετε.

Επισκεφτείτε τη διεύθυνση <http://creativecommons.org/choose/?jurisdiction=gr> και ακολουθήστε τα βήματα που σας υποδεικνύονται. Διακρίνουμε τα εξής:

1. Εμπορική εκμετάλλευση: Επιτρέπετε σε οποιονδήποτε να αντιγράψει, να διανείμει, να προβάλλει και εκτελέσει το έργο σας για εμπορικό ή μη εμπορικό σκοπό.
2. Αλλαγές πάνω στο πρωτότυπο: Εδώ αποφασίζετε αν θα επιτρέψετε να γίνουν αλλαγές και παρεμβάσεις στο δικό σας έργο ή όχι, όπως επίσης και αν γίνει κάτι τέτοιο υπό ποιους όρους (υπάρχει η επιλογή της επαναδιάθεσης του έργου με την ίδια άδεια)
3. Συμπληρωματικές πληροφορίες: Τα πεδία αυτά είναι προαιρετικά και βοηθούν τους χρήστες να βρουν πληροφορίες για το έργο και το δημιουργό του, όπως επίσης πού να αποταθούν αν θελήσουν περισσότερες πληροφορίες.

Όταν ολοκληρώσετε τη διαδικασία, κάντε κλικ στο κουμπί Select a License για να μεταβείτε στη σελίδα που υπάρχει ο html κώδικας. Στο πάνω μέρος της σελίδας βλέπετε τρία εικονίδια. Και τα τρία σημαίνουν ακριβώς το ίδιο και διαφέρουν μόνο στο μέγεθος. Κάντε κλικ στο radio button του εικονιδίου που θέλετε να χρησιμοποιήσετε. Επίσης κάντε κλικ πάνω σε ένα από τα εικονίδια

για να δείτε τις λεπτομέρειες της άδειας χρήσης που έχετε επιλέξει. Αυτή τη σελίδα θα βλέπουν και οι επισκέπτες του ιστότοπού σας όταν θα κάνουν κλικ στο εικονίδιο.

Μπορείτε να κάνετε κλικ στο σύνδεσμο `have it emailed to yourself` για να σας σταλεί ο κώδικας με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και να τον έχετε πρόχειρο όταν θέλετε να προσθέσετε την ίδια άδεια χρήσης και σε άλλα έργα σας. Αλλιώς αντιγράψτε τον κώδικα `html` που υπάρχει στο πλαίσιο και επικολλήστε τον στη σελίδα που φιλοξενεί το βίντεο ή το ηχητικό που θέλετε.

3. Συμπεράσματα

Με την ολοκλήρωση της υποενοτήτας είστε πλέον σε θέση να γνωρίζετε τι ισχύει γύρω από τα πνευματικά δικαιώματα. Δημιουργώντας και διατηρώντας ένα ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό στο Διαδίκτυο, θα χρησιμοποιήσετε σίγουρα έργα άλλων για να συμπληρώσετε το πρόγραμμά σας. Η χρήση αυτών των έργων, χωρίς προηγούμενη άδεια, σημαίνει και ταυτόχρονη καταπάτηση των πνευματικών δικαιωμάτων των δημιουργών τους. Για να αποφύγετε δυσάρεστες καταστάσεις και για να διασφαλίσετε ότι ο σταθμός σας λειτουργεί με κάθε νομιμότητα, ζητήστε τη βοήθεια της ΑΕΠΙ με την οποία θα μπορέσετε να υπογράψετε σύμβαση για να πληρώνετε τα δικαιώματα στους δημιουργούς τους.

Καλό θα ήταν να αναζητάτε υλικό με την άδεια *Creative Commons*, καθώς με αυτό τον τρόπο δε θα χρειαστεί να πληρώνετε για την αναμετάδοσή τους, όπως επίσης θα συμβάλλετε στη διάδοση του έργου αυτού. Με τον ίδιο τρόπο μπορείτε να διαθέσετε κι εσείς τα έργα σας στο Διαδίκτυο. Όσο περισσότεροι χρήστες υιοθετούν και διανέμουν τα έργα σας, τόσο μεγαλύτερο θα είναι το κοινό στο οποίο θα μπορέσει να φτάσει το μήνυμά σας. Μην ξεχνάτε να επισημαίνετε την άδεια χρήσης που συνοδεύει το έργο σας, διότι πολλοί χρήστες διστάζουν να μπουν στη διαδικασία να επικοινωνήσουν με τον πνευματικό δημιουργό φοβούμενοι πιθανή χρέωση.

Κάθε τι πνευματικό που δημιουργούμε, τη στιγμή που το δημιουργούμε, είναι και δικό μας κτήμα και έχουμε τα πνευματικά δικαιώματα αυτού. Η προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων είναι υποχρέωση όλων μας, καθώς έτσι προστατεύουμε και τον ίδιο μας τον εαυτό. Επειδή όμως η γνώση και σε μεγάλο βαθμό και η τέχνη παράγονται κυρίως για να διαδοθούν χωρίς κέρδος, φροντίστε να το γνωστοποιήσετε στους επισκέπτες σας, ενθαρρύνοντάς τους να διαδώσουν το έργο σας.